

Nr 421.

Av herr Larsson i Luttra m. fl., *angående utredning och förslag om successiv försäljning av statens jordbruksdomäner.*

I statsrevisorernas berättelse angående granskningen av statsverket under 1951 har under § 26 lämnats en redogörelse för statens jordbruksdomäner. Av denna framgår att ifrågavarande domäner år 1950 utgjorde 1 290 stycken med en areal av 61 804 hektar. Taxeringsvärdet utgjorde 78 308 000 kronor och arrendeavgälden 3 676 000 kronor.

Det ekonomiska utfallet av jordbruksdomänerna är synnerligen ofördelaktigt för staten. För 1950 redovisas en förlust av 2 547 826 kronor, vilken per 1 000 kronor taxeringsvärde utgör kronor 31: 45.

För att ge en skälig förräntning m. m. har i redogörelsen räknats med att det skulle behövas ett årligt överskott av 3,8 milj. kronor. En sådan höjning av arrendebeloppen, som detta skulle kräva, är självfallet ej möjlig att genomföra. I all synnerhet som statsrevisorerna själva påpeka att arrendena böra vara måttliga och anföra: »Flera skäl tala för att statens jordbruksarrenden icke böra fastställas till marknadens toppläge. Måttligt tilltagna arrendebelopp äro ägnade att underlätta för arrendatorerna att vidmakthålla byggnadsbeståndet och hålla jorden i god hävd.» Uttalandet är värdefullt och bör understrykas. Redan arrendeperiodernas längd, 10—20 år, samt de inskränkningar i rätten att ordna jordbruksdriften efter gottfinnande som arrendekontrakten alltid innehålla verka nedpressande på arrendebeloppen. Statsrevisorernas uttalande utmynnar i förslag om att i första hand grunderna för jordbruksdomänernas utarrendering göras till föremål för en allmän översyn i syfte att tillförsäkra statsverket en högre avkastning av domänerna. Vid försäljning anse statsrevisorerna att köpeskillingarna skulle kunna höjas och egendomarna likväl säljas till jämförelsevis låga priser.

En viss försäljning av kronodomäner äger rum. Härför måste Kungl. Maj:t ha riksdagens samtycke. Riksdagen har dock lämnat Kungl. Maj:t generellt bemyndigande till försäljning av egendom med högst 40 000 kronors taxeringsvärde. Sådant bemyndigande lämnas årligen. Beträffande egendom vars taxeringsvärde icke överstiger 20 000 kronor har Kungl. Maj:t överlämnat beslutanderätten till domänstyrelsen. Köpeskillingen vid försäljningar skall ingå i domänverkets markfond för att användas till inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Det synes oss vara uppenbart att denna statliga verksamhet bör bli föremål för en successiv avveckling och att jordbruksdomänerna i första hand

utbjudas till försäljning till arrendatorerna. En ekonomisk verksamhet av denna art som arbetar med mindre enheter utspridda över landet torde över huvud ej lämpa sig för statlig drift. Genom avvecklingen torde även efter hand kunna vinnas en nedskärning av den statliga administrationsapparaten. Jämväl bestämmelserna om att köpeskillingarna skola tillföras domänverkets markfond böra bli föremål för översyn. Medlen böra kunna användas även för investering i andra produktiva statliga företag.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag om en successiv försäljning av statens jordbruksdomäner syftande till en avveckling av den statliga verksamheten på detta område med beaktande av de synpunkter, som här ovan anförts.

Stockholm den 26 januari 1952.

Holger Adolfsson.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Gunnar Larsson
i Luttra.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.